

IN HET KORT:

Bouwkunst

- Vanwege de bevolkingsgroei door de welvaart en immigratie worden steden, met name Amsterdam, vanaf ca. 1570 flink groter. In Amsterdam zie je deze uitbreiding vooral met de drie grachten. Eerst wordt er gebouwd in de stijl van de late middeleeuwen: de **gotiek**, waarin **verticale** lijnen de nadruk hebben. In de loop van de zestiende en zeventiende eeuw verandert dat: eerst bouwt men in de stijl van de **renaissance**, later wordt het wat strengere **classicisme** populair.
- De renaissance ontstaat in de veertiende eeuw aan de adellijke hoven in Italië en verheerlijkt de **klassieke oudheid**. In de Nederlandse bouwkunst worden elementen uit de **klassieke architectuur**, zoals zuilen, kapitelen en timpanen, overgenomen en ligt er door het gebruik van symmetrie en **horizontale** lijnen een nadruk op rust, **harmonie** en aardsheid. Ook komen **trapgevels** voor, vooral in Amsterdam. Een van de bekendste huizen in de stijl van de late renaissance of het maniërisme is Huis Bartolotti aan de Herengracht.
- Ter ondersteuning van de contrareformatie heeft de rooms-katholieke kerk behoefte aan een imposante bouwstijl. Dit vindt zij in de barok, met zijn gedraaide en gebogen vormen die zorgen voor dynamiek en lichteffecten. De zuidelijke drukke barok spreekt de calvinistische Republiek niet bepaald aan, maar de strengere Franse stijl kan haar meer bekoren en vormt de inspiratie voor het **Hollands classicisme**. Kenmerken hiervan zijn: horizontale en verticale lijnen, een symmetrische gevel, natuursteen en elementen uit de klassieke oudheid, zoals zuilen (in de **kolossale orde**). Belangrijke architecten zijn Jacob van Campen en Pieter Post, kenmerkende gebouwen zijn het Mauritshuis in Den Haag en het Trippenhuis, de schouwburg en het stadhuis in Amsterdam.
- Veel bestaande katholieke kerken in de Republiek worden in de zeventiende eeuw protestants. Zij hebben een middeleeuwse (gotische) vorm en zijn gedecoreerd met **renaissancemotieven**. Met de oudheid als inspiratiebron worden nieuwe kerken gebouwd die gebaseerd zijn op de klassieke **centraalbouw**. Dit is ook een van de eisen voor de nieuwe kerk van Willemstad, die model staat voor veel andere kerken in de Republiek.
- Omdat het in de zomer stinkt in de grote steden, bouwen rijke kooplieden buitenhuizen buiten de stad. De oevers van de Vecht en de Amstel zijn populair. De imposante tuinen van het paleis van Versailles zijn een inspiratiebron voor de tuinarchitectuur van deze huizen. Net als voor de tuin van Paleis Het Loo, die Daniël Marot ontwerpt, met fonteinen en veel symmetrie.
- In de Tachtigjarige Oorlog worden middeleeuwse hoge stadsmuren vervangen door dikke, aarden wallen in een stervormige plattegrond. Deze zorgen voor een effectieve bescherming en zijn niet al te duur. **Vestingsteden** als Willemstad hebben een gunstige ligging en zorgen er daarnaast voor zoveel mogelijk zelfvoorzienend te zijn.
- Met de verovering van overzeese gebieden ontstaan er Nederlandse koloniale bouwstijlen die variëren per kolonie, afhankelijk van onder meer de bestaande bouw en cultuur en het klimaat. De bouwwerken in Willemstad, Curaçao, zijn een combinatie van de Nederlandse bouwstijl uit de zeventiende eeuw (met smalle steegjes en hoge herenhuizen) en Caribische invloeden (zoals **veranda's**, **portalen**, **sierzaagwerk** en **luiken**). Kenmerkend voor Willemstad zijn de felgekleurde gebouwen.